1871. XVI. évfolyam. 185. szám. Kedd, november 7.

Megjelenik mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési dij:
Egész évre 12 ft, félévre 6 frt, évnegyedre 3 ft o. é.

Szerkesztői szállás: belső-tordautcza 122. sz.
Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Hirdetési dij: öt hasábos garmond sorért 1-szer 7 kr. 2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdij. — Hirdetések felvétetnek: Helyben: a kiadó-hivatalban és Demjén László könyvkereskedésében. Pesten: Zeisler M. (király-utcza 60. sz.) Bécsben: Haasenstein és Voglernél (Neuer-Markt 11. sz.) Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) Rudolf Mosse off. Zeitungs-Agent

Nyilttéri czikkek: sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők. — Előfizetések s hirdetési dijak a vidékről a szerkesztőséghez, helyben a kiadó-hivatalhoz küldendők be.

A cseh kérdés és a mi ellenzékünk.

Szabadka, oktob. 31-én.

Prága tüntet, Ujvidék, Zágráb tüntettek, s mindhárman arra törnek, hogy a magyar államtestébe egy éket — a foederalismust illesszék be; s midőn ezt Andrássy, jólértett önvédelmezési kötelesség s a törvény, és szerződés adta jognál fogva, megakadályozni siet: az „Ellenőr," a „Hon," meg Helfy ezt neki rosz néven veszik, mert attól tartanak, majd máskor meg Beust avatkozhatik a mi dolgainkba.

Mily tartózkodók, mily félénkek lettek egyszerre, a kik különben Ausztria irányában mindig a va banque játékra ösztönzik hiveiket; kik a 67-es kiegyezést a légbe röpitenék a personal-unió kedveért, mely pedig csak ismét a foederalismust hozná a nyakunkra.

Valóban, nem gondolkoztak erről amott a tuloldalon. Szerintök: a cseheknek, a gallicziaiaknak stb. meg kellene **mind azt** adni, mit kérnek, mit mi magyarok is már kivivtunk, s ha ez mind meglesz, s Ausztria ujra herczegségre degradáltatik, vagy a porosz által elnyeletik: vajjon mi baj érhet bennünket, midőn a personal-unió alapján akkor majd az egységes Ausztria helyett a csehek, lengyelek és netán megmaradt többi osztrákokkal foederálunk, s e foederálás alapján eljutunk a magyarhoni nemzetek foederalismusához is?!

Biz erről aligha gondolkoztak a par excellence oppositió hősei, s ha igy folytatják tovább is oppositióskodásukat ad majorem Ghyczy és Tisza gloriam, még megérjük, hogy mire ez utóbbiak beleülhetnének a miniszteri bársony-székekbe, már nem is lesz Magyarország, hanem egy oly szövetséges dunai állam, mely egy napi magyar életét tán örök szlávságba fogja meriteni, mit az illetők csak azért nem akadályoznak meg, mert — ugymond — minek csinálnák őket ellenséggé, (midőn ugyis azok.)...

Csupa bárány szelidség és felebaráti szeretettel akarják tehát az illetők a mi foederalistáinkat lekenyerezni, s ha ez szép szerével nem megy — az ő tanácsaik szerint: keresztbe tett kezekkel kell néznünk, „mig lefoly a folyó."

A csehek kedveért tehát mondjunk fel a dualismusnak s fogadjuk el a trialismust, s ha ez bekövetkezik: **itt a personal-unio!**

Dehát a personal-unio, chinai falak nélkül, fogja-e biztositani függetlenségünket? — **erről tessék bennünket meggyőzni** s csak azután hangaztatni: hadd éljenek a csehek, a lengyelek, a szlovenek, a tyroliak, a dalmaták is csak ugy mint mi.

Mert hát, ha ők nem azok a factorok mint mi, s különösen az első, mint barát és ellenség kiállhatlan — mert mint barát henczegő, kérkedő, mint ellenség szájhős — miért tennők néki azon szerelmi szolgálatot, hogy őt a sárból kicmeljük, midőn ő rajtunk akar a sárból kiemelkedni, s bennünket oda visszataszitani, hogy a szláv posványban veszszünk el?

Oh igen! tajtéktól dühös vezérférfiaik férfiatlan magukviseletére, s gyáva fenyegetéseikre: hogy minden elleneinket nyakunkra hozzák, s azon nyilt titokra is, hogy az ogulini s ujvidéki putschokat a cseh és orosz machinatiók intézték; hogy a zágrábi oppositiót győzelemre segitették: csak egy feleletünk lehet: „ne bántsd a magyart!"

S ha majd érezni fogják, hogy a magyar meg is tudja magát védeni, s nem is adja fel jogát, hatalmát, mint ezt ellenei kivánnák, s mint erre elég botorul a magyar ellenzék is reáállandott azáltal, hogy a cseh kivánalmak létesitése elé akadályokat nem görditendett — akkor majd belátandják a henczegők és szájhősök, hogy a magyarral számolni kell s az ellenzék: **hogy Andrássy a hazának szolgálatot tőn,** melyet midőn a pártérdek el nem ismer — egyrangba állitja magát cseh elleneinkkel, kik szintén csak azt óhajtották: ne avatkozzunk dolgaikba, hogy ők aztán inkább avatkozhassanak a mlénkbe....

* * *

Ép most olvassuk Tiszának is e tárgyban tett hosszu interpellátióját, mely szinezetlen indokolásaival szintén oda megy ki: hogy ő is fél a beavatkozás következményeitől, s ezért jóeleve egy merész szökéssel s épen nem államférfiui érvelésekkel a personal-uniót ajánlja mint oly orvosszert, mely Magyarországot minden eshetőség közt megóvni lesz képes.

Mint fölebb érintők: **a personal-unio föl nem ment bennünket a szövetségkeresés szüksége, s igy a közös ügyek igy vagy amugy elintézési szükségétől.** Kivánesiak vagyunk tehát ily körülmények közt: mint Gondolja Tisza a foederalismus **szirtjeit** elkerülni, ha a kettős államtömb — az osztrák — magyar helyett 3. 4. uj államtömbbel kell majd számolnia; s mint fogja ezt **practice is** kiviuni? mert, hogy ez utóbbit érdeklőleg részletes tervezetet várunk tőle, az magától értetődik, nehogy különben Hohenwarthék módjára; a terv, tervezőjét az utolsó órában buktassa meg, melyre a tervező nem is számitott, de mi sem, kiket a personalunio nagyszabásu (!) politikájával még eddig, hála egészséges észjárásunknak, megnyernie nem sikerült. A. J.

Gyula-Fejérvár, nov. 1.

I.

Azon párt, mely egy értekezleti gyülésen kiküldött bizottság által **Szilágyi Dezsőt** a követjelöltség elfogadására s személyes megjelenésre felszólitotta volt, feszülten várta a pillanatot, melyben csak névről ismert jelöltjét közelebbről szemlélheti. A pillanat elérkezett. A nap okt. 29-ke volt. A délután ½6 órakor érkező vasuti vonatot nemcsak kiváncsian várták, hanem a polgárság részéről tömeges küldöttség ment ki az érkezendő vendég fogadására, melynek élén **Kovács Ferencz** hittanár terjedelmes beszédben üdvözlé öt, ki szintén terjedelmes s az előbbinek pontjaira szabatosan, folyékony magyarsággal, szép nyelvezettel és meggyőző okoskodással tartott beszédben válaszolt. Az ismeretlen rögtön ismeretessé lett. A kocsik berobogtak a városba s velök együtt szárnyalt szét rögtön a hir is, hogy a követjelölt ügyes ember, szép szónok, megnyerő magatartásu, kedves modoru stb., mit nemcsak igaznak talált, hanem még bővebben tapasztalt azon társas kör, mely az estéli órákat vele kedélyesen töltötte.

Az élénk benyomás, melyet az első föllépés mindenkire gyakorolt, később a többszöri érintkezés következtében még nagyobb fokra emelkedett s a polgárság kebeléből a kedves visszahatásnak hatalmasabb erejével esett vissza oda, honnan a követjelölt itt mulatásának ünnepélyessé tételét illetőleg a legélénkebb mozgalmak indultak meg.

Okt. 30-án reggel a városház ablakából nemzeti zászló lengedezett. 10 órakor közgyülés tartatott, melyen a küldöttségileg meghivott követjelöltet **Barts Ferencz** kanonok bemutatta, a követjelölt pedig egy óra hosszat tartó beszédben programmját elmondotta. E beszéd kivonatát csak azért nem közlöm, mert óhajtom, hogy az valamely napi lapban egész terjedelmében közzé tétessék. Én csak annyit jegyzek meg, hogy abban sem üres szólamokat, sem kisegitő ismétléseket nem lehetett hallani, hanem velős igazságokat s folyékonyan előadott eszméket, s hogy a hallgatóság nemcsak megnyerve, hanem meghóditva volt általa. A fenmaradt délelőtti órákban számos tisztelgőket fogadott. Délután 2 órakor **Fogarasy** Mihály püspök ő excja mintegy 50 teritékü ebédet rendezett az ő tiszteletére. Az ebéd kedélyes volt. Az essö künn hullott, mig benn a jókedvü felköszöntések hol komolyabb eszmemenettől, hol enyelgőbb elmességek buborékaitól gyöngyöztek, s a különböző nemzetiségü, pártu és állapotu hivatalosak hangulatát még az esthomályt eloszlató gyertyafény áramlatánál is ünnepélyes tetőpontra emelték. A—B.

A „Kol. Közl." eredeti távsürgönye.

Bécs. Az uj miniszterium még nincs megalakulva.

Prága. A nemesi gyülésben jelentést tesz Clam a kiegyezés utolsó mozzanatairól. Ugy mutatta be magát mint egy elveszett hajó kapitányát, a közönség felmenté.

A „Pokrok" kivonatot közöl Rieger emlékiratából. Az emlékirat óv az illusióktól, mintha a kiegyezés fonalát ujra fel lehetne venni. A cseh királyság a merev oppositió álláspontjára fog visszatérni. Egy uj országgyülés összealkotása majdnem lehetlen.

A Landtagban, midőn a Reichsrathba választásra felhivó passusát olvasták fel a kir. leiratnak — a csehek kaczagni kazdtek. Minden előkészület meg volt téve a demonstratiók megakadályozására.

Lembergben november második felében értekezletet tartanak a galicziai követek.

Odessa. A czár parancsára a dorpati egyetem Wilnába tétetik át és megoroszositatik ép ugy, mint a varsóival történt.

Athen. Italia komoly jegyzéket küldött az itteni kormánynak, a diplomatiai szakitástól tartanak.

Legujabb táviratok.

Prága, nov. 4. A cseh tartományüléshez intézett cs. leirat nem ismeri félre a cseh tartománygyülés feliratában kifejezett abbeli törekvését, hogy a maga álláspontjából a császár ohajainak megfelelni törekszik; Ő Felsége mindomellett kénytelen nyomatékkal kiemelni, hogy a közös ügyek tárgyalása felett melyek törvényhozó testületek által hozott és az egész birodalomra kiterjedő, szentesitett törvények erejével teremtettek, csak egyetértéssel kijelölendő uton lehet változtatni. Csak miután az itteni országok államjogi viszonyai államalaptörvények által szabályoztattak, lehet azokat a birodalom mindkét felének beleegyezésével megváltoztatni. A leirat felhivja a taétománygyülést, hogy képviselőinek a birod. tanácsba való elküldése által hasson közre a nagy kibékülési müre. Ő Felsége annál bizonyosaban elvárja, hogy a tartománygyülés teljesiteedi ezen felhivást. mivel a nagy felelőség a birodalom és polgártársak előtt azokat terhelendi, kik távolmaradásuk áltas az általános kibékülés müvét meghiusitották.

Bécs, nov. 4. Kellersperg befejezte programmtervezetét, mely szerint az alkotmány alapján szándékoznik létesiteui a kiegyezést.

A cenrralista vezérek kérdéseire azon választ adta, hogy a jövő kormányzási programmra vonatkozó nézeteiket legkevésbé sem osztja.

A császár jóváhagyta a Kellersperg által elébe terjesztett kormányprogrammot, melynek alapján most már a kabinet-alakitás kezdetik meg. Az eddig kolportált miniszteriális névsorok puszta combinatiók, mivel Kellersperg senkivel sem alkudozott. — Chotek beadta lemondusát; pétervári követi állomására azonban nem tér vissza.

Odessa, nov. 4. A czár a fekete tengeri flottillának formalis flottává alakitását hagyta meg s azt Nikolajef parancsnoksága alá helyezte.

Berlin, nov. 4. Pétervári hirek szerint a szabadságra hazabocsátott katona tisztek behivattak.

Prága, nov. 4. A „Politik" jelenti, hogy a helytartó, Chotek tegnap beadta lemondását. E lap megjegyzi ehez: Chotek lelépése mindenesetre befolyással leend a tart.-gyülési követek magatartására, a közelebbi eseményekkel szemben.

Bécs, nov. 4. Ő Felsége által ma tétetett le az ausztriai mü- és ipar-muzeum uj épületének alapköve, nagy sokaság jelenlétében. Az üdvözlő beszédben kiemelé az igazgató, Eitelberger udv. tanácsos, hogy az ausztriai birodalom ezen képzőintézete a császári bőkezüség által mily gyorsan felvirágzott. A gyülekezet ő felségét háromszor élteté. Ő Felsége az ünnepély bevégezte után megtekinté az ausztriai müipar dús és fényes kiállitását.

London, nov. 4. A „Daiiy Telegraph" jelenti, hogy a párisi rendőrség a spanyol kormány elleni összeesküvést fedezett fel.

Taneszközeink a londoni világtárlaton.

— Gönczy Pál jelentése a közokt. ministerhez. —

(Vége.)

A szobák szélein voltak fölállitva asztalok, a falak mellett itt-ott szekrények, melyeken és melyekben a svéd iskolai irodalom iskolafajok és szak szerint rendezve, a tárgymutató vezérfonalbeli számokkal megjegyezve a legszebb sorban voltak elrendezve.

E könyvek csoportozatában elől lehetett látni a sokféle kiadásu s az iskolák fokaihoz alkalmazott bibliákat, szent történeteket az ezekhez alkalmazott képekkel. A svéd irás, olvasás és nyelv tanitására szolgáló vezér- és kézi könyvek. Szám- és mértani munkák. Svéd- és az átalános történelmi, földrajzi, természettani és természetrajzi, rajzolási s zenei müvek; a kertészkedés és testgyakorlás tanitására vezérlő könyvek. A közép és felső iskolák számára szerkesztett latin, görög, héber, német, franczia, angol nyelvtanok és olvasókönyvek meglepő sokféleségben és igen nagy sokaságban.

Gazdagitották e tárlatot a különféle terjedelmü ásvány, szárasztott növénygyüjtemények, természettani eszközök, rajzolási készületek és segédszerek, természetrajzi és szemlélési ábrák, továbbá különféle földgömbök, földabroszok, s ez utóbbiak közt Svédhonnak egy fatáblára rajzolt földabrosza, melyen a városok és nevezetesebb helységek fekvési pontjait kiálló tompa vasszegecskék képezték s a földabrosz egyik szögletében kis fácskákra ragasztva és szintén vasszegecskékre dugva állottak a városok és helyiségek nevei a végett, hogy ha például a tanitó meg akarja a gyermekkel mutattatni, hol van Stokholm, vagy Nordköping, stb. ezeknek a kis fácskákra ragasztott nevét a szegről leveszi és a város valódi helyén álló szegecskére feltüzi: a tájékozás és tájékozottság gyakorlására felette jó módszer.

Ezeken kivül ki voltak téve a siketnémák és vakok tanitására szolgáló készületek; a különféle iskolák szellemi és kézimunkái, melyek mindegyütt kellő összhangzatban tünteték föl a svéd oktatás ügyének minden irányban való fejlettségét ugy, hogy e tárlaton az iskola fölszereléséről és az iskolarendezésről igen sokat tanulhatott az is, ki az oktatás ügyébe mélyebben be volt avatva.

Elhelyezésére nézve a magyar taneszköz-kiállitás nem volt ilyen szerencsés, ez még az angol taneszköztárlatnál is szélyelebb s távolabb volt egymástól rakva.

Egy része az angol taneszközökkel egy helyre az Alberthallban, más része a kiállitási épület déli csarnokában volt fölállitva.

Ezen szétszortságot az eszközök késön érkezése okozta.

A magyar taneszközök összeszerzésére a lehető legrövidebb idő jutott, mely a kiállitás megnyitásának határnapja elé esett; azonban a kiállitási ügy rendezésére szerencsésen választott szorgalmas és fáradhatatlan Pozner Károly Lajos hazánfiának lehet köszönni, hogy taneszközeink nem csak feles számmal kerültek össze és jutottak el Londonba, hanem hogy ott az illetők figyelmébe is kellően ajánltattak.

Ujabb adatok Napoleon titkos irataiból.

A második császárság iratainak kiadója Dentu e napokban egy ujabb kötetet bocsátott közre, melynek tartalmát a titkos iratok átvizsgálásával megbizott hivatalnokok által hamarjában vett másolatok teszik. Az eredetiek a tuilleriákban elégtek. E körülmény némileg csökkenti a másolatok hitelességét, semmi okunk azonban arra, hogy azokat hamisaknak tartsuk.

Maupas rendőrfönök 1857-ben k császárnak jelentést tett, mely a „Temps" szerint a következő:

Második deczember rendőrfönöke — mond a „Temps" — ugy látszik korábban vette észre a második császárság büneit és gyengéit, mint annak legelkeseredetfebb ellenségei, mert már 1857-ben figyelmezteti a császárt a rendszer megváltoztatásának szükségére, különös sulyt fektetvén arra, hogy a szédelgő speculatió és a hitel ingatagsága már-már türhetetlen állapotot hozott létre és a legmagasb körökbe hatolt." A jelentés azután igy folytatja:

A kormány jelen tagjai nem birnak szilárd meggyőződéssel és nem is állanak a közbecsülés oly magas tokán, mint a melyen államférfiunak állani kellene. Oly emberekre kellene szert tenni, kik bizalmat tudnának ébreszteni és köztiszteletnek örvendenek; egyiknél valódi érdem, a másiknál tekintély: de mindegyiknél becsületesség egész a kicsinyességig kellene, mihez még oly eszméknek legalább látszatja járulhatna, melyek a liberalismusnak tett engedmény gyanánt vétethetnének.

De Maupas ur nem elégszik meg ez apróságokkal; ő már kiszemelt egy embert, „kinek részvéte a kormányügyekben mindenkire nézve pedig szerencse lesz." És e férfiu — Thiers!" „Bizonyos, hogy alig találunk az országban három embert, ki elhinné, hogy Thiers ur hajlandó volna a kormányra lépni. Rosz jel-e ez? Korántsem! A császár politikája a közönségre gyakoéolt vonzó erejének egyik legfőbb oka: annak váratlansága; ezt nem kell elfelejteni egy kabinet alkotása alkalmával, melynek elnöke Thiers lesz."

E tekintetben tökéletesen igaza van Maupas urnak: egy Thiers-ministerium a császárság alatt valóban váratlan tünemény lett volna.

„Thiers ur — folytatja Maupas — kétségkivül a „békés osztályok" embere. De vajjon nem volna-e már magában nagy vivmány, ha öt azoktól elvonjuk? Veszélyes lehetne-e ő válságos perczben a kabinetben? Semmiképen, mert Persigny és Abatucei öt ellensulyoznák!"

Ez igen chimärikus természetü és tán igen is nyiltszivü vallomás; de a tanács, hogy Thierst szóllitsa föl a császár, bizonyosan többet ért mint az, hogy a kormány 1863-ban és 1869-ben a választásoknál öt minden áron meg akarta buktatni. Maupas terve kissé gyermeteg, de kétségbe vonhatlan éles látásról tesz tanuságot.

Később, 1869-ben, midőn már készülőben volt az Olliver miniszterium, Maupas constatálja, hogy az „empire autorisative" láthatólag vége felé jár. De a császárság csak más szint vett föl, hogy egy uj plebiscitumból ismét uj erőt meritheesen.

Más férfiak, kik jobb hirben állottak, mint: Dupin, Troplong és Delangle a titkos iratok elolvasása után nem hagynak oly jó benyomást, mint Maupas a rendőrfönök. — Több másodrendü okmányt mellőzve, csak egyet emelünk még ki, melynek tartalma egy 1869-ben néhány magas hivatalnok és tábornok közt a körül folytatott beszélgetése, hogy mi történnék, ha a császár meg találna halni. A császár egészségi állapota akkoron tudvalevüleg igen aggályos vala. Azon magas egyéniségek egyike állitólag igy nyilatkozott:

„Uraim! Mi komoly férfiak vagyunk s tehát komolyan beszélhetünk; mi tiszteljük és becsüljük egymást, tehát nem vádolhatjuk egymást összeesküvésről. Én teljes életemben nem conspiráltam és őszintén gyülölöm az összeesküvést. Én a császárról csak az őt illető tisztelettel fogok beszélni. Az önök kötelessége az engedelmesség és a hüség és én attól senkit nem akarok eltántoritani.

Ha mindnyájunk kötelességünket tettük, akkor megmarad személyes szabadságunk, és ha összevetjük a multat és jelent, a jövőre vonhatunk némi következtetést. Tegyük fel már most — ez nem ütközik össze a kellő tisztelettel — a császár meghal, meghal természetes vagy erőszakos módon. Két eset állhat elő: Vagy a császárné ragadja kezébe a kormány gyeplőit, s akkor

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

minden jól fog menni, — ez volna a legjobb, legkívánatosb megoldás, én nem fogok ellene tenni semmit — vagy — és e feltevés is jogosult országunkban, mely már nagyobb meglepetéssel is szolgált, — Párist elfogja a láz, a clubok permanencziában maradnak és a nép és a polgárság az utczára áll ki. Mit fog akkor tenni a hadsereg? Kétségkivül támogatni fogja a császárnét és a császári herczeget; ez szigoru kötelessége. De mily határig fogja őket támogatni? Hány embert fog értök megölni? 15 vagy 20 ezret? Fog e vérfürdött csinálni? Nem fog-e attól félni, hogy janicsár vagy praetorian sereg hirébe jő és az ország rémévé lesz? Kivánatos volna-e ily diadal? (Nem! Nem!)

Hát ha Lyon, Marseille, Bordeaux, Toulouse, Rouen s még vagy husz város együtt kelne föl? Ha a sereg maga átmenne a felkelőkhöz. Pedig ez lehetséges. A császár Európa jelen körülményei között nem reskirozhat több háborut, erről biztositom önöket és el lehetünk rá készülve, hogy a sereg dicsvágyó ifjusága a felkelőkhöz csatlakozik. Mi lesz akkor sorsunk Fraacziaországban. (Nem valami szép! Nem bizony! Bizony nem!

Az ideiglenes kormány, vagy egy közjóléti bizottmány a győzelem után a néphez folyamodhatnék s önök tudják, hogy a nép mindig a győző mellett van. Mi lesz akkor a hadsereg helyzete? A hadsereg nem panaszkodhatik az 1830. foradalomról, akkor igen népszerü volt; 1848-ban sem volt népszerütlen és nem sokára kiheverte a krizist. — De ma csak a vak nem látja, mily hangulat uralkodnék a hadsereg ellen. Már most is szemére vetik deczember másodikát, hát még uj vérengzés után.

A magasb tisztek elvesztenék polgári jogaikat és tán vagyonukat is a deczemberi áldozatok javára és Cayennebe volnának kénytelenek halni menni. Ez az, mi a vert hadseregre varakoznék; a magas hivatalnokok osztozkoznának a tisztek sorsában, és valószinüleg — mi mindnyájan! Vagy tán kételkednek ebben? (Nem! Nem!) Nos hát, én azt hiszem, hogy a hadsereg teljesitse ugyan kötelességét, de nem a végletekig. Ha látná, hogy a lázadás valóságos foradalom, hogy ebben a közvélemény nyilvánul, akkor ideje korán, mig kezében vannak az erődök és Páris várossa, el kell fogadnia a köztársaságot! (A köztársaságot?) Igenis, a köztársaságot. Csak ez lehetséges, Nem kell viszajedni a szótól; a kormány az, a mi az éléu álló, és köztársaság lehet igen jó alkotmányos kormány forma is. Ha a le nem győzött, és a néppel meg nem hasonlott hadsereg például Aumale herczeget kiáltaná ki a köztársaság elnökeül — az ország nem feljtette el a herczeg kitünő közigazgatási és katonai tehetségeit — akkor minden meg volna mentve: a hadsereg és az ország, a kereskedők és földbirtokosok mind körülötte csoportosulnának és állása nem sokára tekintélyes és szilárd volna. Nem hiszik ezt önök is? (Hallgatás.)

Azt hiszik-e önök, hogy Napóleon császári herczeggel ép ily eredményre juthatnánk? (Nem! Nem!).

Jól van tehát! Ez mindaz, a mit önöknek mondani akartam. Gondolkozzanak róla. Az egészet különben csak egyszerü társalgásnak vegyék, nem is volt más.

Nem tudjuk — teszi hozzá a Temps — vajon mindez valóban igy történt e, a mint itt olvassuk; de ha meg sem történt, ráillik az olasz közmondás: „Si non e vero, e ben trovato". Hasonló tartalmu társalgás a császárság vége felé bizonyossan nem csak egy folyt; és olyjelenet, mint a most leirt, nem is szorul javitásra, hogy egy historicopolitkus dráma a la Shakespeare valamelyik jelenetébe felvétethessék.

KÜLFÖLDI HIREK.

A trónbeszéd, melylyel Károly rumén fejedelem a kamarákat megnyitotta, mindenek előtt az ztolsó kölcsönről emlékezik meg, melyet maga az ország fedezett. Ez nagyjelentőségü esemény, emelé ki, mert az eddigi pénügyi nehézséget eltávolitja s az ország életképeségét kimutatta. A fejedelem azután a pénzügyi rendszerben szükségessé vált reformokra utalt s azok elfogadását ajánlja. A vaspálya kérdésre nézve kiemeli, hogy az ügy már több nehéz phasison mentát s most véglegesen rendeztetni fog. A beszéd azon várakozás kifejezésével ér véget, hogy a képviselők tanuságát fogják adni annak, miszerint bármilyen legyenis a nemzet helyzete, méltók lesznek a fényes porta s a többi hatamak jó hajlamaira.

Nemrég emlitettük, miszerint Thiers Párist egy hatalmas erődlánczolattal szándékozik körülvenni, mely biztositsa a franczia fővárost bármely oldalról jövő elenséges támadás ellen. Egyik szeme lesz e lánczolatnak Rouen, hol hatalmas erődített tábor és tüzériskola állittik fel, még pedig haladéktalauul; mert alig jutott nyilvánosságra a terv, a párisi lapokban máris azt olvassuk, hogy Thiers f. hó 27-én Rouenba rándul Cissey had- és Pothuan tengerészügyi miniszterekkel, kikkel együtt Pouyer-Quertier pénzügyér ottani házába száll s Valazé tknak, a terv kezdeményezőjének vendége leend.

Thiers kedden meglátogatá a st.-cyr-i hadiiskolát, jelenvolt a hadgyakorlatokon, s erre az iskola parancsnoka, Hanrion tábornokhoz egy iratot intézett, melyben annak szerencsét kiván a végrehajtott hadgyakorlatokhoz, a növendékek betanitásához, s névszerint a kitüntett fegyelemhez.

Madrid, nov. 2. Egy angol hajóraj, mely az „Agincourt," „Northunberland" és „Hercules" monitorokból áll, tegnap a vigoi kikötőbe érkezett. A két progressistikus töredék kibékitését czélzó tárgyalások kedvezőleg folynak, szó van arról, hogy legközelebb egy béküléken hangon tartott, Sagasta és Zorilla által aláirt levél fog közzétetni.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, november 6.

— **A Kolozsmegyei iskolatanács** vasárnapi ülésében javaslatba hozatott **Bánffy-Hunyadra** egy 4 osztályu elemi és 6 osztályu polgári iskola, **Mócsra** pedig egy alsó és egy felső népiskola felállitása; miután azonban nem volt a javaslatban fölemlitve, felszólittattak-e az illető községek a hozzájárulásra; továbbá nem volt részletesen kimutatva: minő épületek lennének szükségesek, s ezek mennyibe kerülnének? minő tanterv szerint folyna azokban az oktatás, tehát mily tanári személyzet lenne szükséges és mily a helyi körülményekhez mért fizetésekkel láttassanak el azok? — a többség elhatározta, hogy ily részletes indokolás- és felfejtéssel történjék a miniszterhez intézendő felirat. Továbbá felmerült az a kérdés is: miért nem kapják a kolozsmegyei iskolatanács tagjai a törvény által előirt napidijakat. E részben is felirnak.

— **Báró Orczy Bodog** a pesti orsz. nemz. szinház intendánsa szombaton megérkezett. Vele volt Deak Farkas, mint titkár. Az indóháznál az orsz. szinh. választmány titkára Sándor József és szinigazgató Fehérváry Antal által fogadtatott. Szász Gerő és Mátrai Ernő urak is sziveskedtek elébe menni. A városba a kir. biztos gróf **Pechy Manó** őexja diszkocsija hozta be. Ebéden a kir. biztos ömnlgánál volt. Ebédután a nőegylet tárlatát látogatta meg. Este a szinházban a kir. biztes ur páholyából nézte az előadást — s mint látszik — az előadással, csinos rendezéssel meg volt elégedve. Előadás után az „Európa" vendéglőben, hol szállva van, a szinházi férfi kar nagy szabatossággal előadott karénekkel tisztelgett nálla. Vasárnap ismét nagy ebéd volt báró **Orczy** tiszteletére a királyi biztos önmlgánál, melyre a szinházi igazgatóság és rendező Kovács Gyula voltak hivatalosak. Este az „Erdő szépe" előadásán az intendáns ur megint a királyi biztos őexcája diszpáholyában volt jelen s az előadást nagy figyelemmel — s mint látszik — tetszéssel kisérte. Ő mlga a hétfői déli vonattal Pestre visszautazott.

— **Székely Dávid és neje báró Thoroczkay Róza** tegnap a reggelivel — mint látszik — közös elhatározás folytán mérget (Strychnint) vettek be, minek következtében azonnal megszüntek élni, három neveletlen árvát hagyván hátra. E gyászeset általános megdöbbenést okozott városunkban, annál is inkább, mivel a kiszenvedettek a felsőbb körök igen tisztelt s átalán kedvelt tagjai közé tartoztak. Okát e gyászos elhatározásnak nem tudhatni. Mondják, hogy a férj, miután a mérget bevették, végrendeletet mondott toll alá, de már nem volt képes azt bevégezni.

— **Csengeri Antal** beteg, de mint számos tisztelőinek megnyugtatására jelenti a „P. N.", állapota már lényegesen javult.

— **Magyar koronaőrség.** A honvédkerületi parancsnokok már beküldték a honvédelmi miniszteriumhoz azon honvédek kimutatását, kik a koronaőrségbe való felvételre jelentkeztek, kivétel nélkül szép, erős férfiak, kik közül egy sem törpébb 62 hüvelyknél. Ezek már most ki fognak válogattatni, hogy szolgálatukát az ujév elejével megkezdhessék. A tiszteket ő felsége a király fogja kinevezni, és mint átalán hallatszik, a koronaőrség parancsnokává báró **Meszéna** van kiszemelve.

— **Bogdánffy Márton** nyugalmazott adótárnok f. hó 4-én alig három hétig tartó szenvedés után jobblétre szenderült.

— **Altesti sérvben szenvedőket** figyelmeztetjük **Sturzenegger G.** erre vonatkozó hirdetésére a mai számunkban.

(—) **Nemzeti szinház.** Nov. 4-én „Bánk-Bán." Tragoedia 5 felv. Irta Katona József. A czimszerepet **Kovács Gyula** szép sikerrel játszá, az indulatok s lélekállapot változásainál, a hangszinezés gyorsan alkalmazott ellentéteit, helyesen találta el. Sikerült különösön azon jelenet, midőn Gertrud szemrehányásokkal illeti — ő pedig a nemzet szenvedéseit beszéli el, s midőn a megőlési jelenetben fojtott dühét, nagy sértődését, s emelkedő boszuját festi. Kovács Gyula játékában s jellemábrázolásában ma, a kellő öszhangzatot föltaláltuk, a nélkül, hogy a lélekállapot változásainál a kellő határt tullépte volna. **Mátrai**, a kobor lovag cinismussát, önzését és életphilosophiáját Biberách személyében, a gonosz lélek rémületes tekintélyességével állitá előnkbe. **Kassayné** asszony (Gertrud) játékában az első felvonás alatt elfogultságot vettünk észre, s általában (megmagyarázhatlanul) ma, a tragoedia pathószát az erőltetett mély hangoknak hangsulyozásában kereste, — azonban volt egy pár szép része is t. i. midőn Bánk-Bán megölése fölvillant agyában — e momentumot, félelmesen és még is szépen állitá elönkbe. **Boér Emma** k. a. a gyöngéd, szenvedő Melinda nöies jellemének egy-egy vonását el-el találta, például midőn Bánk-Bántól távozik, átalában azonban hibásan fogta fel a jellem alapvonását, s majd a hősibe majd ismét a naivba csapott át. A többi szereplők közül Szentgyörgyi (Petur) Lenkei (Ottó) és Török (Tiborcz) kielégitők voltak. Közönség szép számmal.

November 5-én „**Erdő szépe.**" Dráma 5 felvonásban. Irta Feuillet Octáv. E nemes irányu dráma azon müvek közzé tartozik, melyet szinpadunkon meglehetős sikerrel szoktak adni. **Kovács Gyula** sok melegséget kölcsönözött játékának, **Kassayné** asszony és **Boér Emma** k. a. sikerrel oldák meg feladatukat, ugyszintén **Mátrai**, Didier Pál festészben érdekes alakot állitott előnbe. Közönség nagy számmal.

Kedden, november 7-én „Nők az alkotmányban." Vigjáték 3 felvonásban.

Távirati tudósitás a bécsi börzéről.

Nov. 3-ról: 5% Metalliques 57.90. 5% Nemzeti kölcsön 68.20. 1860-diki államkölcsön 100.— Bankrészvények 795. Hitelrészvények 302.—. London 116. 10. Ezüst 116.25. Cs. kir. arany 5.57. Napoleondor $9.27^{5}/_{10}$.

Földtehermentesitési kötvények: Magyar 80.25. Temesi 78.50. Erdélyi 75.—. Horv.-Slavon —.—.

Tulajd. és felelős szerkesztő: **Sándor József.**

Nyilttér.

(277) 33—40

Titkos betegségeket

és

tehetetlenséget

(elgyengült férfierőt)

gyógyit gyökeresen fényes és tartós siker biztositása mellett

HANDLER MÓR

orvos- és sebésztudor, szülész és szemész.

Rendel naponként délelőtt II órától I-ig és délután 3 órától 5-ig.

Lakik Pesten, Lipót-város, nádorutcza 13. szám, I-ső emelet 14. sz.

Dijjal ellátott levelekre azonnal válasz adatik.

Beküldetett. 24.

Minden betegnek erő és egészség, orvosság és költség nélkül.

Revalesciére du Barry Londonból.

Egy betegség sem képes a delicat **Revalesciére du Barry**-nak ellentállani, a mely gyógyszer és költség nélkül minden gyomor-, ideg-, mell-, tüdő-, máj-, mirigy-, takonyhártya-, lélegzés-, húgyholyag- és vesebajokat, gumót, aszkórt, mellszorulást, hurutot, emésztéshiányt, dugulást, hasfolyást, álmatlanságot, gyengeséget, aranyért, vizkórt, hideglázt, szédülést, vértolulást, fülzugást, émelygést és hányást, még a terhesség alatt is, húgyfeszt, búskomorságot, sorvadást, csúzt köszvényt, sárgaságot gyógyit. — Kivonat 72,000 elismerésből gyógyitásokról, melyek minden gyógyszerrel daczoltak. **Elismervény sz. 57,942.**

Glainach, julius 14. 1867.

Borzasztó gyomor- és idegbajomban, Isten után egyedül az ön **Revalesciére**-jének köszönhetem életemet.

Godez János, a glairnai plébánia provisora.

U. p. Unterbergen, Klagenfurt mellett.

Elismervény sz. 62,914.

Weskau, september 14. 1868.

Miután idült aranyér, májbetegségek és dugulás ellen évek óta minden lehető orvosi segélyt siker nélkül használtam, kétségbeesésemben azön Revalesciére-jéhez vevék menedéket. Nem tudom a jó Istennek és önnek eléggé köszönni ezen becses természeti ajándékot, a mely reám nézve kiszámithatlan jótékonyságu volt.

Steinmann Ferencz.

Táplálóbb lévén a húsnál, a Revalescière felnőttekné és gyermekeknél 50-szer behozza árát gyógyszerekkel szemben.

$^{1}/_{2}$ **fontos bádog szelenczékben** 1 frt. 50 kr. 1 ℔ 2 frt. 50 kr., 2 ℔ 4 frt. 50 kr., 5 ℔ 10 frt., 12 ℔ 20 frt., 24 ℔ 36 frt.

Revalesciére csokoláde poralak- és táblákban: 12 csészére 1 frt. 50 kr. 24 csészére 2 frt. 50 kr. 48 csészére 4 frt. 50 kr. poralakban 120 csészére 10 ft. 288 csészére 20 frt. 576 csészére 36 frt.

Kapható: Barry du Barry és társa által Bécsben Wallfischgasse 8. és Faukal József fűszerkereskedésében, Pesten Töröknél, Brünben Eder F.-nél, Kolozsvártt Binder K. úr gyógytárában bel-monostorutcza a Redoutte során. Továbbá: Kronstädter József urnál kül-monostorutcza 134 sz., bel-monostorutcza 175 sz. és főtér 2. szám a zálogintézetnél, valamint minden városban jó gyógyszerészeknél és fűszerkereskedőknél; a bécsi ház ezen feljül mindenüvé elküldi postai utalvány vagy utánvét mellett.

Sz. 2617. (317) 1—3

Pályázati hirdetmény.

A szamosujvári m. kir. országos fegyintézetnél egy második osztályu irnoki állomás betöltendő lévén, ezen állomásra, melylyel 500 frt évi fizetés s természetbeni lakás van egybekötve, a pályázat ezennel megnyittatik.

Felszólittatnak tehát mindazok, kik ezen állomásra magukat kineveztetni kérik, hogy szabályszerü bélyeggel ellátott és sajátkezüleg irt folyamodványaikat, melyekben születéshelyöket s életkorukat, végzett tanulmányaikat, nyelvismereteiket s erkölcsi viseletöket hiteles okmányokkal tartoznak igazolni, legkésőbb f. évi **november hó 15-ig** az igazságügyministeriumhoz nyujtsák be.

A pályázóktól megkivántatik, hogy legalább a főgymnásiumi vagy főreáltanodai tanfolyamot jó sikerrel bevégezték s azontelül a magyar, német és román nyelvekben jártasok legyenek, a szabályos és helyesirási képesség föltétlenül megkivántatik, végre azoknak, kik a jogi tanfolyamot is bevégezték, elsőbbség adatik.

Pest, 1871 október 15-én.

Sz. 26,206—1871. (316) 1—1

Hirdetmény

a bor fogy. adó haszonbérletének árverezéséről Sz.-Régen város és az azzal összeépitett Magyar-Régen és Radnótfája községére nézve.

Az árverezés 1871 **november 13-án** reggeli 9 órakor a sz.-régeni m. k. pénzügyőri biztosság irodájában fog megtartatni.

Kikiáltási ár 1000 frt.

Az árverezésben résztvenni kivánók kötelesek a kikiáltási ár 10 száztóliját mint bánatpénzt letenni.

Irásbeli ajánlatok elfogadtatnak a m. k. pénzügyigazgatóságnál Kolozsvártt 1871 **november 8-án** estve 6 óráig, vagy pedig a sz.-régeni m. k. pénzügyőrségi biztosságnál az árverezés megkezdéseig.

Kolozsvártt, 1871 október 28-án.

M. k. pénzügyigazgatóság.

Nehézkóros görcsöket

(nyavalyatörést)

levél által gyógyit egy százszoroson jónak bizonyult szerrel

Witt A.

Berlin, Lindenstrasse 18.

18—* (256)

Tanár dr. Lapiérre

befecskendése

3 nap alatt gyógyit*) minden **húdcső**-kifolyást, valamint **fehérfolyást** nőknél, még üdült állapotban is. Egy palaczk ára használati utasitással 1 tallér 20 ez. garas. Az összeg beküldése mellett, szigorú titoktartás alatt kapható **Witt A.** által

Berlin, Lindenstrasse 18.

*) Százakot gyógyitott.

19—* (256)

Fájdalom nélkül,

befecskendések nélkül,

belsőleg használandó gyógyszerek nélkül, a melyek különben is elébb-utóbb megtámadnák ily esetekben az emésztő szerveket, továbbá **utóbetegségek** s a nélkül, hogy a foglalkozásban az ember háborittatnék, gyógyit

Dr. HARTMANN,

a bécsi gyógyászati egyetem tagja, Bécs, Stubenbastei Nro. 14, számtalan esetben legjobbnak bizonyult mód szerint **gyökeresen** és **gyorsan**

hudcső folyásokat,

ujan támadtakat és igen régieket is. E természetes, tekintélyek által jelesnek ismert gyógymód szerint **szemérmes betegek** is gyógyulást nyerhetnek, mert csak igen röviden szerkesztett jelentéseikben nevük elhallgatásával csupán bizonyos **jelvényt** használhatnak. Csak dijazott levelekre fog posta fordultával válasz adatni.

5 frt. o. é. beküldése mellett a gyógyszer használati utasitással együtt posta fordultával megküldetik. Épen ugy gyógyittatnak

metszés nélkül,

tehát fájdalmatlan s elferditő sebhelyek visszahagyása nélkül mindenféle daganatok, **görvélyesek** és **bújasenyviek**. Más betegségeket is, mint **fejér folyás, magtalanság, sápkór, pollutiók, nemigyengeségek** és **titkos betegségek** sat. gyógyitok levélbelileg a legujabb tapasztalatok és buvárlatok szerint. 10—30 (232)

Zeneműszerek,

ZENESZELENCZÉK,

tudvalevőleg a legnagyobb választékban s mindig a legujabb találmányok.

Minden vásárló 25 franknyi vásárlás után egy sorsjegyet kap ráadásul a február 28-án leendő huzásra.

Heller J. H., Bern.

Kisorsolás.

Sok oldalról jött kivánság következtében egy műszerkisorsolást rendeztem; egy sorsjegy ára 2 frt o. é. bankjegy. 12 sorsjegy o. é. 20 ft bj. Huzás február 28-án.

Árjegyzékeket és mutatványokat bérmentesen küldök.

(313) 1—6

3—52 (302)

A nemi szervek gyökeres gyógyitása és erősitése,

Dr. GROSS ALAJOS,

a bécsi gyógytani facultás tagja

férfiasági állaga,

és növény-anyaga és labdacsai

használata által.

E gyógyszerek helyes használata által a nemi részek gyengeségének, származott légyen az önfertőztetés, kicsapongás, ragály, a húdcső folyása sat. okból, egy 25 év óta próbált gyógymód szerint, fájdalom nélküli **biztos gyógyulás** biztositttatik.

Legszigorubb titoktartás mellett kapható Dr. Gross A. orvostudor rendelő intézete által Bécsben, Leopoldstadt, Glockengasse 6. szám. — Vidéki betegek teljes tudósitást és 5 frtot küldnek be (ajánlott levélben) s ezért orvosi tanácsot és gyógyszert kapnak.

11—12 (142)

Altesti sérvben szenvedőknek

Sturzenegger G. sérv-irja Herisauban, a Svájczban, kitünő hatása következtében, **altesti sérv-, anya-esetek, és aranyér- bajokban,** a legszámosabb elismerést aratta. Számos bizonyitvány tanusit **teljes gyógyulást még idült esetekben** is. Bérmentes megkeresésekre a használati utasitás ingyen küldetik meg. Kapható 3 frt. 20 kros tégelyben a feltalálónál magánál, valamint Formagyi F. „a Szűz Máriához" czimzett gyógyszertára által Pesten.

Ny. Gámán János örököseinél Kolozsvártt.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.